

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

IV. Reges nostri in Præceptis suis episcopalem dignitatem committebant
electis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

novitati. Probatur ex Oualtramo Episcopo Naumburgensi, illorum temporum scriptore.

XIII. Eam prohibitionem renovavit Urbanus secundus, laudabili tamen adhibito temperamento inter abruptam pervicaciam & deforme obsequium.

XIV. Explicatum temperamentum illud adductis verbis Ivonis Episcopi Carnotensis. *Juratur explicatio ex falso Paschalis secundi, qui Ludovici Francorum Regis praesidium imploravit adversus Henricum quintum Imperatorem investituram acriter retinentem.*

I. **I**TAQUE permissus est deinceps Principibus ususfructus reddituum Ecclesiae vacantis, contra quam praesca regulae statuerant, ut in capite superiori diximus. Si quis vero inquirat in causas tam magnae immutationis, is reperiet eam esse profectam ex immutatione quae facta est in conditione & qualitate bonorum ab Ecclesia possessorum. Quemadmodum enim in republica quoddam bonorum genus extat quod vulgo *feudum* vocant, incognitum Romano Iuri, ideoque novis constitutionibus & antiquarum legum dispositioni contrariis inductum, sic, cum Ecclesiae Regum beneficio donata fuissent bonis hujuscemodi, necessarium prorsus fuit ut illa possiderent feuda iis conditionibus quas in prima feudorum origine invexit publica utilitas. Ergo personae ecclesiasticae quae feuda possidebant, per consequentiam fiebant vassalli Regum, illisque praestare tenebantur homagium & juramentum fidelitatis itemque certum militum numerum juxta valorem feudorum. Praeterea Regi tradere tenentur arces & castra quoties id Regis utilitas postulabit. Vnde sequitur necessario Regem post obitum Episcopi, quod eo casu feudum vacet, illud ad se recipere posse ac retinere donec novus Episcopus investituram feudi receperit homagiumque ac juramentum fidelitatis praestiterit. Interim tamen Regi competit jus quoddam fruendi redditibus, dum custodia durat.

II. Primus omnium Clodoveus Rex jura regia Ecclesiis manu liberali concessit, ut constat ex testamento sancti Remigij apud Flodoardum. Cujus exemplum imitati sunt Reges primae stirpis. Pippinus quoque, qui secundae stirpis auctor fuit, eandem liberalitatem exercuit, exempli causa, data Narbonensi Ecclesiae medietate comitatus Narbonensis, ut apud Carellum testatur Carolus Calvus. Beneficus quoque fuit in alias regni sui Ecclesias, quod constaret eum haud minus curasse de augendis bonis Ecclesiarum regni quam Romanae, cui exarchatum Ravennae contulerat. At Carolus magnus, ut observat Vvillhelmus Malmesburienfis in libro quinto de gestis Regum

Tom. II.

Anglorum, praeter causas pietatis, motus etiam fuit ad distribuenda liberali manu bona Ecclesiis ob utilitatem reipublicae, existimans nimirum Episcopos sanctius observaturos fidem promissam, ac praeterea, si res ita postularet, Principem adversus rebelles adjuvatos ope feudorum datorum & excommunicationum pondere. *Carolus magnus*, inquit Vvillhelmus Malmesburienfis, *pro contundenda gentium illarum (id est, Germanorum) ferocia omnes penè terras Ecclesiarum contulerat, consiliofissime perpendens nolle sacri ordinis homines tam facile quam laicos fidelitatem domini rejicere. Praeterea si laici rebellarent, illos posse excommunicationis auctoritate & potentia severitate compescere.* Postiores Reges decessorum exemplo illustria feuda contulerunt Ecclesiis & monasteriis, id quod Duces & Comites imitati sunt postquam feuda facta fuerunt hereditaria. Sed tum praecipue ea liberalitas viguit quando Episcopi, in eorum gratiam qui liberales erant erga Ecclesias, de rigore antiquae poenitentiae remittebant pro modo liberalitatis. Quem morem ante hos sexcentos annos invaluisse docet in quadam epistola Petrus Damiani Cardinalis. *Cum a poenitentibus terram accipimus*, inquit, *juxta mensuram muneris eis de quantitate poenitentiae relaxamus, sicut scriptum est: Divitia hominis, redemptio ejus.*

III. Ius illud Principibus quaesitum in bona ecclesiastica, ob conditionem feudorum, auctum deinde fuit ob adjunctionem & concursum auctoritatis quam Reges Francorum a prima statim eorum stirpe possederunt, assentiendi nimirum electioni Episcoporum a clero & populo factae, ut dein ordinari possent a Metropolitano. Consuetudo haec introducta anno quingentesimo quadragesimo nono canone decimo Concilij quinti Aurelianensis, vires postea accepit ex edicto Clotarij secundi in synodo Parisiensi deliberato anno sexcentesimo decimo quinto. Statuit enim Clotarius ut Episcopus recens electus a clero & populo, si condigna persona fuerit, a Metropolitano consecratur, postquam ita Princeps jusserit. Ac tamen sibi reservat potestatem eligendi cum consilio Episcoporum & procerum Consilij regij eos ex ministris aut Clericis palatinis quos ad episcopatum promovendos esse existimaverit. Sic enim explicanda est ultima illa clausula edicti; *Si de palatio eligitur*. En ipsa verba: *Si persona condigna fuerit, per ordinationem Principis ordinetur. Vel certe si de palatio eligitur, per meritum personae & doctrinae ordinetur.*

IV. Formulae Marculphi, itemque anti-

HHh

Vide Baronium ad an. 1055. §. 8. & seq.

Flodoard. l. 1. hist. Rem. c. 8.

quæ formulæ electionem Episcopaliū quæ editæ sunt in tomo secundo Conciliorum Gallia, continent verba quæ tum in usu erant quoad electiones & ordinationes Episcoporum, magnifica illa quidem pro jure Principum, sed quæ tandem gravissimos motus excitarunt in Ecclesia. Nam Rex in Præcepto suo ait committere se dignitatem episcopalem ei qui electus est: *Cum consilio & voluntate Pontificum procerumque nostrorum, juxta voluntatem & consensum cleri & plebis ipsius civitatis, in supradicta urbe pontificalem in Dei nomine vobis commissimus dignitatem.* Tum clerus ac populus Principem orant ut eum qui electus est, instituere dignetur in episcopatu. *Postulamus, inquit, instituere dignemini illustrem virum.*

V. At Hincmarus Remensis Archiepiscopus, cui disciplina canonica nota erant omnia, optimè admodum explicat quò referenda sit hæc Principis concessio. Nam si verba ejus paulò accuratius expendantur, manifestum erit regiam in hac materia auctoritatem ad duo quædam capita porrectam fuisse; quorum unum in eo versabatur, ut Rex electioni consensum suum adhiberet, eamque approbaret; aliud verò respiciebat facultates & patrimonia Ecclesiarum, quarum rerum administrationem Rex illi committebat. Hæc enim sunt verba Hincmari in epistola ad Ludovicum tertium Francorum Regem. *Episcopi talem eligant, inquit, qui & sanctæ Ecclesie utilis, & regno proficiuus, & vobis fidelis ac devotus cooperator existat; & consentientibus clero & plebe, eum vobis adducant, ut secundum ministerium vestrum res & facultates Ecclesie, quas ad defendendum & tuendum vobis Dominus commendavit, suæ dispositioni committatis; & cum consensu ac literis vestris eum ad Metropolitanum Episcopum & cœpiscopos ipsius diœcesios, qui eum ordinare debent, transmittatis.* Ex quibus verbis mirificè probatur id quod paulò antè observabamus, nimirum quoddam jus novum in patrimonium ecclesiasticum Regibus quæsitum fuisse, ob necessitatem assensus regij pro ordinatione Episcopi electi, & ob naturam bonorum quibus Ecclesia fruebatur.

VI. Concessio illa bonorum ecclesiasticorum quam Rex faciebat, & consensus electioni adhibitus, explicantur vocabulis *Laudandi & investiendi* in decreto Papæ Hadriani, quod in synodo Romana decretum est in gratiam Caroli magni. Decretum illud referètur à Gratiano cap. *Hadrianus*, dist. 63. ex historia ecclesiastica, id est, ex Sigeberto: cujus sensus hic est: *Ut nisi à Rege laudetur & investiat Episcopus, à ne-*

mine consecratur. Illustrissimus Cardinalis Baronius, ac post eum Binius, affirmant decretum illud suppositum fuisse à Sigeberto in gratiam Imperatoris Henrici, ut titulus legitimus videretur quæsitus ad propugnandum morem investiturarum, qui adversus Summos Pontifices usurpatus fuerat ab Imperatoribus. Quoad decretum verò Papæ Leonis octavi, qui Privilegij ab Hadriano concessi mentionem facit, illudque renovat in gratiam Ottonis primi Imperatoris, contendunt illud quoque esse supposititium, ac præterea Leonem fuisse schismaticum. Transversos egit illos viros persuasio hæc, investituræ non esse diversas ab electione, & jus illud esse quid extraordinarium. Attamen certissimum est Carolum magnum eo jure usum ante synodum illam Romanam. Vnde sequitur nihil in eo decreto novum esse præter juris illius extensionem, nempe ut eo uti possit in regno Italia, quemadmodum antea faciebat in provinciis regni Francici. Tum illud quoque novum conceditur, quòd Carolo potestas tribuitur eligendi Pontificem Romanum.

VII. Constitutiones quæ extant in Capitularibus Caroli, relatæ etiam in Decretum Gratiani, non derogant hujusmodi concessionibus & investituris, ut visum est Cardinali Baronio: quoniam nihil aliud heic præcipitur quàm ut electione cleri & plebis persona idonea promoveatur ad episcopatum. Verùm illud non impedit quin post electionem, & ante ordinationem, necessarius fuerit assensus regis, itémque concessio seu investitura.

Investituræ porrò illæ, quæ effectus erant assensus regij, & concessio episcopatus, fiebant adhibitis quibusdam solennibus. Lex enim Salica, qua sola Rex utebatur, ceremonias quasdam introduxerat in quorumlibet fundorum traditione usurpandas; quæ in libris Capitularium vocantur *vestiture*, fiebantque *per festucam, per ramos arborum*, & alia similia. Quamobrem Reges nostri, quando episcopatum committebant electo, investituram illius ei dabant *per baculum & annulum.*

VIII. Hinc factum ut antiquus scriptor vitæ sancti Romani Episcopi Rothomagensis doceat eum circa annum DCXXXIII. baculum pastorem accepisse à Clodoveo secundo Rege, statimque in sede pontificali institutum fuisse. *Rex, inquit, convocatis tam Episcopis quàm Abbatibus, baculum illi contulit pastorem. Inthronizatur ergo pontificali apice.* Par est existimare eadem solennia adhibita in investituris Regum qui post

Vide supra cap. 15.
§. 1.

Baron. an. 776.
§. 11. & seq. de
an. 954. §. 1. &
seq.

Vide supra cap. 15.
§. 1. & seq.

Er. lib. 1. Capit.
17. Gratian. c.
22. an. 811.

Vr
ed
leg
Vn

17
L.
16
hu